

Beszámoló és értékelés
a Habeas Corpus Munkacsoport
2001. évi munkájáról

Elfogadta a taggyűlés 2002. március 11-én a Centrál kávéházban

Tartalomjegyzék

Előszó	3
Jogsegély	3
Ügyfélforgalom	3
Munkamódszerek	4
A jogsegély szabályrendszere	9
Munkamegosztás az ügyvédekkel	10
Nem találtunk pszichológust	10
Önértékelő megjegyzések	10
Fölléptünk a törvényességért	11
Médiapanaszok	11
Tiltakoztunk	11
A Sziget-ügy	12
Jogreform-kezdemenyezések	14
Ismeretterjesztés	15
Együtműködés más civil szervezetekkel	17
A szexuális kisebbségek képviselőinek ambivalenciája	20
Szervezeti fejlődésünk kérdései	23
Ismertségünk növekedése	23
Kuszing Gábor kilépése	23
Konfliktusvállalás, szövetségi politika	24

Előszó

Ez a beszámoló nemcsak az eredményekről fog szólni, hanem a nehézségekről és a kudarcokról is. Komoly számvetésnek készül: magunknak is, töprengeni, és a nyilvánosságnak is, okulni. Éppen a 2001-es év győzött meg bennünket a nyilvánosság erejéről, arról, hogy munkánk valóságos hatása a leginkább azon múlik, hányan ismerik fel, hogy csakugyan probléma az, amit mi annak nevezünk. Azok a súlyos, társadalmi méretű jogsértések, amelyekkel az ügyfelekkel *közösen* kell szembenéznünk, nem a titkos, ügyes trükkjeinktől, vagy a rendőrökkel, ügyészekkel, bírakkal kialakított személyes kapcsolataink révén fognak megoldódni, hanem csak akkor remélhetünk tartós és valós alapokon nyugvó pozitív változásokat, ha emberek, szakemberek, hatóságok sokasága tudatára ébred, mimindent kell másképp tennie, hogy az önrendelkezési jogaik tekintetében leginkább veszélyeztetett csoportok, a szexuális kisebbségek, a nők és a gyerekek csakugyan egyenjogú polgártársaink legyenek. És ez másképpen, mint nyilvános párbeszéd útján, nem fog menni. Ezért nem szégyenkezünk bajainkat is leírni, hisz úgy véljük, ezek is termékennyé tehetik a párbeszédet.

De nem ez minden: a HCM ennél a beszámolónál sokkalta többet hoz nyilvánosságra. Az Olvasó majd minden témában további anyagokat találhat a HCM honlapján¹. Annak is a honlapot ajánljuk², aki szeretne a HCM-mel megismerkedni.

Jogsegély

Ebben a beszámolóban nem adunk a jogsegély eseteiről részletes ismertetést. A 2000. évi beszámolóban nagy teret kapott a konkrét ügyek jellegzetességeinek bemutatása. Sokban ismételni lehetne az ott elmondottakat. Az ügyekről magukról pedig rendszeresen publikálunk a nyomtatott sajtóban.³

Ügyfélforgalom

A jogsegélyt évente átlagosan mintegy 110 személy keresi meg konkrét, valós problémával. Az ügyfelek és a csak telefonos hívók száma ugyan mutat szezonális ingadozásokat, és a HCM is tudja befolyásolni kommunikációjával, de éves léptékkel nézve nagyjából állandó.

A hozzánk fordulók mintegy 82 százaléka szexuális kisebbségi, 13 százaléka bántalmazott nő vagy gyerek. A szexuális kisebbségek kétharmada csak telefonos vagy email-es

¹<http://hc.netstudio.hu>, de ha elfelejtjük, elég beütni bármilyen keresőprogramba, hogy Habeas Corpus, és magyar nyelvre szűkíteni a keresést, vagy még egyszerűbb bizonyos magyar kulcsszavakat keresztetni, mint például *testi önrendelkezés*, *prostitúció*, *abortuszjog* vagy *buzológia*.

²<http://hc.netstudio.hu/magunkrol>

³Cikkeink a honlapon is megvannak: <http://hc.netstudio.hu/publ>

tanácsadást igényel, mivel problémájuk nem túl nehéz, vagy mert nem akarnak a jogsértés ellen fellépni. 20 százalékuknak peres ügye van, ezek felében veszünk részt aktívan, másik felében tanácsokat adunk, 10 százalékuk pedig 2–10 órás tanácsadást, iratkészítést, egyéb munkát igényel. A nő és gyerek ügyfelek azonban – mivel a NANE szűrőjén át jutnak hozzánk – mind nehéz ügyekkel keresnek meg bennünket, ötödrészüknél többórás személyes tanácsadást vagy egyszeri iratkészítést nyújtunk, négyötödükkel pedig perben való, fél évnél hosszabb együttműködés szükséges.⁴

Munkamódszerek

Jogi tanácsadás telefonon is Gyakorta már telefonon is tájékoztatást adunk elemi jogi kérdésekről. Ez fontos azoknak az ügyfeleknek, akikkel nehéz vagy nem is lehet személyesen találkozni (mert például anonimek akarnak maradni).

Ugyan a jogsegélyhez személyesen is lehet fordulni, vannak esetek, amikor telefonos esetértékelés is elégséges ahhoz, hogy megadjuk az ügyfélnek azokat az alapvető információkat a jogairól, amik alapján ügyét önállóan is kezelni tudja. Például megmondtuk egy CD-jogtárral rendelkező vidéki hívónak, hogy az ügyében melyik törvény melyik paragrafusait érdemes tanulmányoznia beadványához. Ez a fajta segítségnyújtás főleg akkor jut szerephez, ha a hívó által jelzett probléma nem tartozik szorosan vett profilunkba. (A szorosan vett profilunkba tartozó ügyekben követett általános gyakorlatunk az, hogy a HCM munkatársa vagy ügyvédje írja a beadványokat, noha az ügyfélnek erős kontrollt adunk az iratkészítés fölött.)

Tanácsadás peres ügyeken kívül is Az ügyfeleink nagy része alacsony társadalmi státuszú, jogi műveltségük meglehetősen sekély, így a viszonylag egyszerű jogi fejleményeket is többször, igen alaposan meg kell velük beszélünk ahhoz, hogy megfelelően felkészülhessenek az eljárás folytatására.

Van, hogy az ügyfél szorosan vett jogi probléma nélkül keres meg bennünket, ám részletes tájékoztatást igényel. Például egy olyan fiatal meleg fiú igényelt egy alkalommal többórás megnyugtató beszélgetést, akinek férfi élettársát egy fegyveres rablási ügyben letartóztatták, s ezzel kapcsolatban az aggasztotta, hogy a kapcsolatuk ténye érdekelni fogja-e a nyomozókat, s ki fogják-e hallgatni. Az nyugtalanítottotta még a fiút, hogy a kirendelt ügyvéd miért követel 200 ezer forintot a barátja anyjától. Tehát vannak esetek, amikor az ügyfél

⁴A statisztika szempontjából a több éven át húzódó peres ügyeket minden egyes évben beszámítjuk, tehát például 2001-ben 24 peres ügygel foglalkoztunk, de ebből csak 14-gyel kezdődött a munkánk 2001-ben, míg 9 ügy 2000. óta, 1 1999. óta tart. S van egy ügy, ami 1997 óta tart, de 2000-ben a bíróság az eljárást felfüggesztette, s így 2001-ben semmi nem történt.

számára a jogvédőkkel való személyes kapcsolat fölvétele, az eset érzelmi földolgozása fontosabbnak tűnik, mint maga a jogi tanácsadás.

Ugyancsak van igény a személyes beszélgetés, a feldolgozásban való részvétel és az egyszerű jogi tanácsadás iránt olyan ügyekben, amelyekben van ugyan jelentős jogi probléma, ám az a hatóságok jóvoltából viszonylag rendesen halad.

Többször előfordul, hogy olyan hívók igénylik a velünk való beszélgetést és tanácsainkat, akik ugyan közlik, hogy van ügyvédjük, mégsem értik eléggé, hogy hogyan is áll az ügyük. Az ilyen esetekben a hívókkal rendszerint elég csak a törvényeket, azok alapelveit és néhány triviális következményeit ismertetnünk, ám előfordul, hogy a hívó az iratokat is megküldi nekünk véleményezésre, mivel nem elégedett (vagy nem tudja, hogy elégedett lehet-e) ügyvédje munkájával. Az ilyen esetek oka általában a következőkben rejlik:

- az ügyvéd nem ért igazából az ügyhöz, mivel nincsenek speciális ismeretei a mi profilunkba tartozó témában, vagy
- az ügyvéd nem eléggé nyitott ügyfele iránt, mivel előítéletei vannak a szexuális kisebbségekkel vagy a nőkkel szemben (ám pénzért elvállalta az ügyüket), esetleg az alacsony társadalmi státusszal szemben, vagy
- az ügyvéd nem szán kellő időt arra, hogy az ügyféllel elbeszélgessen, hogy az ügyfélben felmerülő valamennyi kérdést tisztázzák.

Előfordul, hogy kiderül: noha az ügyvéd precízen fölvilágosította az ügyfelet az ügye aktuális jogi állásáról, az ügyfélben mégis kétségek maradtak, mivel nem értette meg az eljárás általános szabályait és szokásait, nincsenek alapismeretei a várható későbbi fejlemények felméréséhez. Ilyenkor aztán mi magyarázzuk el a hívónak, hogy például mi a különbség a büntetőeljárás és a polgári jogi jogorvoslat között, hogy a rendőrség nem fogja segíteni az örökös jogainak érvényesítésében, stb. Az ilyen hívóink között is van olyan, aki valamely konkurrens jogvédő szolgálat ügyvédjét bízta meg képviseletével, ami számunkra meglehetősen nehezen feloldható dilemmákat vet fel.

Olyan eset is többször előfordult már, hogy egy-egy hosszabban húzódó, általunk alaposan megismert ügyben a vidéki ügyfél párhuzamosan dolgozott velünk, illetve helyi ügyvédjével. Bizonyos beadványokat a mi segítségünkkel írt meg maga, míg mások elkészítésével az ügyvédjét bízta meg. Volt, hogy az ügyfél akkor kért bennünket beadványa elkészítésére, amikor ügyvédjét a határidő elteltéig nem tudta megtalálni, mi azonban a beadványt email útján egy nap alatt össze tudtuk hozni.

Több esetben pedig ügyvédek fordultak hozzánk mint szakmai szervezethez információ-kért, hogy jobban elláthassanak egy-egy általuk vitt ügyet.

Amit ügyvédek ritkán csinálnak meg ügyfeleikért Munkánk tekintélyes részét olyan munkák teszik ki, amelyeket elvileg ügyvédek is végezhetnének, s amelyeket fejlettebb országokban feltehetőleg ügyvédek is végeznek, ámde amelyeket a magyar ügyvédektől – a gender-témákban való járatlanságuk folytán – elvárni nem lehet:

A gyermekek elleni erőszak ügyeiben sorozatosan ránk hárul a tényfeltárás. Egyes ügyfelek ügyei olyannyira bonyolultak, hogy több tíz óra feltáró beszélgetésre és közös gépelésre van szükség a pontos tényállás rögzítéséhez. Sem a hatóságok, sem az ügyfelek által esetleg korábban megbízott ügyvédek nem beszélgetnek el részletesen a sértett gyermekek rokonaival, de más tanúkkal sem. Nem készítenek olyan iratokat, amelyek tartalmaznák a történet kerek leírását. A tanúk által ismert bizonyítékoknak csak egy töredékét rögzítik. Mi egész egyszerűen leülünk a sértett gyermek anyjával vagy nagymamájával, és 16-20 oldalas kronológiákat írunk a bántalmazási folyamatról, majd mindezt pontokba szedjük, s átadjuk a hatóságoknak olyan kísérőlevéllel, amely megnevezi, hogy mely bűncselekményekre nézve mely pontban adunk bizonyítékokat.

A pedofilok elleni ügyekben az igazságügyi pszichológus szakértők által készített szakvéleményeket is bíráljuk (a NANÉ-val együttműködésben), mivel azok az esetek többségében egyszerűen nem is törekednek a sértett gyermekek sérelmeinek feltárására, hanem csak olyanokat közölnek, mint például hogy „a feljelentésben megfogalmazott cselekményekre nem kérdeztem rá, s azok hosszú idővel ezelőtt történtek”, majd az ily módon fel nem tárt bántalmazásokról kijelenti, hogy azok nem tűnnek megalapozottnak. (Az illető az ország egyik vezető kriminálpszichológus szakértője.) Mi az ilyen szakértői véleményekről terjedelmes bíráló elemzéseket írunk, melyben kimutatjuk, hol mulasztotta el a szakértő feladatait. A nemi erőszak-ügyeket megfelelő színvonalon feltáró szakértőt nem ismerünk. Ugyanakkor ha ismernénk is, akkor sem lenne köteles az elkövető az általunk javasolt szakértő általi vizsgálatnak alávetni magát.

Lelkiségel Ügyfeleink többsége meglehetősen összetett problémától szenved. Ritka az olyan eset, amikor az ügyfél valamely jogát ugyan megsértették, de az ügyfél – leszámítva valamelyes átmeneti zaklatottságot – élni tudja normális életét. Az ügyek egy részében nem tudjuk megteremteni az ügyfél biztonságát. Például a bántalmazott nő nem tud elköltözni a bántalmazótól, vagy a pedofil erőszaktevőt a hatóságok sem távolítják el a kislánytól. De a biztonságban lévő ügyfelekben is gyakran felidéznek korábbi szenvedéseiket vagy azok megismétlődésének veszélyét olyan újabb történések, amelyeknek valóságos jelentősége csekélyebb. A diszkrimináció, a hatóságok közömbössége többnyire ügyfelünk életének egészét áthatja, ezért sokszor van szükség arra, hogy az ügyfelekkel akkor is beszéljünk, amikor éppen nem történik jogi válaszlépést igénylő fordulat az ügyükben. Különösen az olyan esetekben van erre szükség, melyekben az ügy éveken keresztül gyakorlatilag semmit nem halad előre, s az ügyfél hosszú időn keresztül él kiszolgáltatottságban, veszélyben vagy bizonytalanságban.

Többször találkozunk azzal a kérdéssel bántalmazott nők részéről, hogy „akkor most jog szerint létezem-e egyáltalán”. Ilyenkor természetesen nem azt a feleletet adjuk, hogy „az alkotmány 56.§-a szerint minden ember jogképes”, hanem meghallgatjuk az ügyfél panaszait, érzéseit, s akár sokadszorra is megbeszéljük velük ügyük állását, s hogy mit tudunk

tenni. Nem rejtjük az ügyfelek előtt véka alá azt sem, hogy mi a véleményünk azokról a törvényekről és hatósági mulasztásokról, amelyek őket lehetetlen helyzetbe hozzák. Így egyébként arról is közvetlen, élményszerű tapasztalatot szerzünk, hogyan is alkalmatlan a magyar jogrendszer egésze a bántalmazott nők bajainak orvoslására, s ezt a tudásunkat fölhasználjuk publicisztikai és jogfejlesztő munkánkban. Másfelől ezzel hozzájárulunk ahhoz, hogy ügyfeleink rálátást nyerjenek arra, milyen mértékben nem reflektál sajátosan női problémáikra a jogrend és a társadalom.

A homoszexuális férfiak részéről szexuális visszaélések áldozatává vált sértett fiúk is több esetben vették igénybe azt a lehetőséget, hogy velünk informálisan elbeszélgethettek életük nehézségeiről. Őket kamaszkorukban szexuálisan használták férfiak, vagy ifjúkorukban prostitúcióra kényszerítették, s ez természetesen hosszan ható lelki sérüléseket okoz nekik. Pszichológusra azonban nincs pénzük, bár nem vagyunk biztosak abban, hogy ha lenne is pénzük, tudnának hova menni, vagy hogy akarnának-e. Mivel a Habeas Corpus nem a homoszexuálisok képviselői szervezete, hanem mindenki jogait védjük a szexuális visszaélésekkel szemben, olyan esetben is tudunk érdemi segítséget nyújtani ilyen fiúnak, amikor már eljutott oda, hogy heteroszexuálisnak tartja magát.

Akciók, gyors lépések 2001-ben két olyan jogesetünk is volt, ahol a bántalmazott nő illetve az óvodás kisgyermekkel szembeni férfierőszakkal szemben tapasztalt hatósági közömbösség olyan vastag falába ütköztünk, hogy sem az ügyfél, sem mi nem láttunk más módot a probléma kezelésére, mint hogy az elkövető tetteit és a hatóságok mulasztásait szórólapon hozzuk a helyi lakosság tudomására. Ezekkel a nagy visszhangot kiváltott akciókkal valamelyest előre tudtunk lépni, például elértük, hogy egyáltalán nyomozás induljon a gyerek elleni szexuális erőszak gyanúja miatt. Lehetséges, hogy hasonló akciókra a jövőben is szükség lesz. A röpcéduláknak az ügyekre mért közvetlen (és kockázatos) hatásán túl azt a szerepet is szántuk, hogy bevigyük a köztudatba a nők illetve a gyerekek bántalmazásának tényét, illetve hogy ez törvénytelen, és fel lehet lépni ellene. Fellépésünknek reményeink szerint hosszútávú bűnmegelőző és jogtudaterősítő hatása van.

Volt olyan eset is, amikor telefonon kapott információk alapján szervezetként is felléptünk a hatóságnál: a NANE segélyvonalához fordult egy bántalmazott nő, hogy állítólag hamarosan kiengedik az előzetes letartóztatásból a gyilkossági kísérletet elkövetett bántalmazót. A NANE munkatársai telefonos beszélgetés során rögzítették az alapvető tényeket. A NANE a tényleírást emailen eljuttatta hozzánk, mi pedig elkészítettünk egy levelet, amiben a hatóságok számára rámutattunk, miért és milyen jogcímen lenne szükséges fogvatartaniuk az illetőt. A levelet a NANÉ-val közösen aláírva elfaxoltuk az illetékeseknek. Levelünk után másfél órával a Szolnok Megyei Bíróság elnöke személyesen telefonált, hogy rendelkeztek az illető előzetesének meghosszabbításáról. Ilymódon egy nap leforgása alatt sikerült érdemi lépést tennünk.

A jogsegély egyszerűbb esetekben több esetben is oly módon nyújtott segítséget az ügyfélnek, hogy velünk való többszöri konzultáció során az ügyféllel megállapodtunk, hogy közösen lépünk föl, s miután az ügyfél jogait veszélyeztető szereplő megtudta, hogy mi mint jogvédő szervezet „rámozdulunk” az ügyre, sebtiben teljesítették az ügyfelünk igényeit. Van, hogy pusztán az ügyfél hivatkozik ránk ilyenkor, máskor pedig mi is odatelefonálunk az ellenfélhez, s jelezzük neki, hogy ügyfelünk érdekében jobbnak látnánk, ha nem kellene hosszú peres eljárással kezelni a problémát, hanem maguk oldanák meg. Egy esetben egy HIV-pozitív személy jogtalan elbocsátásától állt el ily módon egy nagyvállalat, más esetben egy ugyancsak HIV-pozitív ügyfél érte el, hogy a személyiségi jogaiban őt rendszeresen megalázó főorvos helyett más kezelőorvos legyen számára kijelölve. Úgy tűnik tehát, hogy egyes esetekben a jogi fellépésnek és a jogsértés nyilvánosságra hozatalának kilátásba helyezése is elégséges a cél elérésére, a konfliktus gyors elhárítására.

Jogfejlesztés a jogsegély keretében Alkotmánybírósági beadványt olyan ügyben is készítünk, amikor a rendes bíróság előtt nem látunk el képviseletet (hanem például egy helyi, vagy az ügyfél által korábban fogadott ügyvéd). Két esetben ez úgy történt, hogy az ügyfél úgy látta, nem jól halad az ügye, s emiatt hozzánk fordult, kérdezőn, jól dolgozik-e az ügyvédje. Mi pedig az ügyet átnézve arra jutottunk, hogy nem az ügyvéd nem dolgozik jól abban az ügyben, hanem alkotmányellenes jogszabály miatt nem tudja az ügyfél jogait érvényesíteni. Mivel Magyarországon tapasztalataink szerint az ügyvédi kultúrába nem egyértelműen tartozik bele a hatályos jogszabályok alkotmányjogi elemzése, az alkotmányjogi ismeretek alkalmazása, ezért várt ránk a feladat, hogy Alkotmánybíróság elé vigyük az ügyet.

Személyes kapcsolat az ügyfelekkel Nem mindig az ügyfelet hívjuk Budapestre, a jogsegély vidéki ügyfeleit több esetben lakóhelyükön keressük fel részletes konzultáció végett. Ennek okai: Egy ügyfél 100 százalékos rokkant. Három esetben több személlyel egyszerre találkoztunk.

Nyolc budapesti ügyféllel a lakásán (elvétve: munkahelyén), vagy ott is találkoztunk. Az előbbi okokon túl ezt az is indokolja, hogy nincs hivatalos irodánk, s csak abban az esetben találkozunk az ügyféllel tagjaink személyes tulajdonú lakásában (konkrétan: az igazgató lakásán), ha kellő bizalmi kapcsolat alakult ki az első 1-2 hivatalos telefonbeszélgetés vagy személyes találkozó során.

Az ügyfél lakásán való megismerése emellett hasznos járulékos tapasztalatokkal is szolgálhat. Egyszer a lakáslátogatás alapján a jogsegély vezetője feljelentést tett a rendőrségen az ügyfél sérelmére elkövetett betörés miatt (miután a rendőrök nem voltak hajlandóak ottlétünkön kijönni).

Az elmúlt évben egyébként kényszerű időtakarékoság végett relatíve ritkábban mentünk az ügyfél lakására, mint azelőtt. A jelenlegi ügyfélforgalom mellett tehát nem megoldott a

részletes konzultáció lehetősége olyan meleg férfi ügyfelekkel, akik iránt nincs akkora bizalmunk, hogy lakásunkra hívjuk őket. Vannak meleg férfi ügyfelek, akikkel emiatt nem tudtunk hatékony munkakapcsolatot kiépíteni. Ez a káros következmény a bántalmazott nő ügyfelekkel kapcsolatban is adódik, noha más okból: a jogsegély vezetője férfi, és a bántalmazott nők egy részét – még fel nem dolgozott traumáik miatt – nem célszerű a férfi munkatárs lakására invitálni.

Egy esetben, amikor egy nyolcéves kislány lett utcai nemi erőszak kísérletének áldozata, a tanácsadáson túl a jogsegély munkatársa kísérte a kislányt, anyját és nagyanyját a megyeszékhelyen belül a bíróságra, mivel ők tartottak az elkövető családjának támadásától, a kislány apja pedig nem volt hajlandó a család nőtagjait a vasútállomásig sem kísérni. Ez már-már a szociális segítség körébe tartozik, a jövőben valószínűleg nem fogunk tudni ilyen szerepeket vállalni.

A rokkant ügyfelet 2000-ben a NANE elnökével együtt a jogsegély vezetője vitte el két bírósági tárgyalásra. Ez 2001-ben komplikációkat okozott, mivel a helyi bíróság elnöke úgy gondolta, hogy ezt mi mindig meg fogjuk tenni, mert ez a mi kötelességünk, s erre hivatkozva nem hajlandó a bírót kiküldeni az ügyfél lakására. A bírósági elnökkel még nem zárult le a vita erről.

A jogsegély szabályrendszere

Az 1997 tavasza óta működő jogsegélynek 1997 szeptembere óta van külön szabályzata, amit egyévi tapasztalataink alapján 1998 márciusában újraalkottunk⁵. A szabályzat rögzíti munkánk alapelveit. A szabályzat alapelvei ma is megfelelőnek tűnnek, azonban egyrészt az eltelt évek tapasztalatai, másrészt a stáb bővítése folytán további szabályok is szükségesnek mutatkoznak. Ugyanis különösen amióta bántalmazott nőkkel és gyerekekkel is foglalkozunk, számos, korábban el sem gondolt kérdés és probléma merült föl a kompetenciánk határaival kapcsolatban. Jelenlegi terheltségünk, ügyfélforgalmunk mellett azonban sajnos nincs erőnk szabályzatalkotáson gondolkodni. A túlfeszített munkatempó miatt, például módszertani átgondolás nélkül nemegyszer rögtönzött megoldásokhoz folyamodunk.

Azoknak az ügyfeleknek, akikkel hosszabb együttműködés tűnik szükségesnek, az első néhány hét után részletes szerződés megkötését ajánljuk, hogy a jogsegély és az ügyfél viszonya, jogaink és feladataink rögzítésre kerüljenek. Van egy általános szerződésmintánk is, de azt csak javaslatként terjesztjük elő, azzal, hogy javasolhatnak mást is. Az ügyfelek eddig mindig elfogadták a szerződésmintánkat.

⁵<http://hc.netstudio.hu/iroda/szabalyzatok/jogsegely.szabalyzat.htm>

Munkamegosztás az ügyvédekkel

Az eltelt évben sokat fejlődtek az ügyvédek foglalkoztatásának módszerei. A jogsegély vezetője részletekbe menően megtárgyalja az ügyvédekkel feladataikat, gyakran az ügyek előkészítésével ő jelöli ki az ügyvéd számára az ügyben követendő stratégiát és lépéseket. Az iratok egy része is közös munka eredménye.

Szeretnénk színesíteni a velünk dolgozó ügyvédek palettáját. Az elmúlt évben ennek legjelentősebb akadálya az volt, hogy kevesebb pénzünk volt ügyvédi munkadíjakra, mint amennyi ahhoz kellett volna, hogy az összes fontos ügybe bevonjunk ügyvédet is.

Több fontos ügyben nem került sor ügyvédi munka igénybevételére. Csak azokban az esetekben bízunk meg ügyvédet, ahol ez nélkülözhetetlennek mutatkozott. Ahol a jogsegély vezetője úgy érezte, hogy az általa való tanácsadás és iratkészítés nem vet föl kételyeket, ott maga dolgozott az ügyön. Ugyanakkor az ilyen esetekben is szükséges volna legalább az utólagos ügyvédi kontroll.

Nem találtunk pszichológust

Nem találtunk olyan pszichológust, aki a tervezett szupervíziót elláthatta volna. Ennek oka az, hogy az ismeretségi körünkben senki nem tudott olyan pszichológust ajánlani, aki az ügyfélkörünk által fölvetett problémáknak ismerője lenne. Másrészt arra már nem volt időnk, hogy tágabb körben is próbálkozzunk pszichológust keresni.

Önértékelő megjegyzések

Gyakorlat és elmélet összekapcsolása Az alkotmányjogi indítványokhoz rendszerint a legprofánabb kérdésektől jutunk el. Például hogy miért kerül 100 Ft-ba egy fénymásolat a bíróságon. Így hasznosul az, hogy meghallgatjuk az ügyfelek hétköznapi panaszait is. Elméleti munkánk tehát nemcsak az elméletből táplálkozik. Nyitottak igyekezünk lenni arra, hogy gyakorlati tapasztalataink olyan irányba befolyasolják elméleti tevékenységünket, melyek az általunk ismert elméletekben nincsenek implicite sem belefoglalva. Az ügyfelek hétköznapi panaszainak meghallgatása tehát nem csupán egyfajta lelki segélyt nyújt, de lehetőséget ad arra is, hogy új elvi-jogi összefüggéseket tárjunk fel. Ez egyúttal utal a hagyományos szakmai szerepek (jogász, pszichológus, szociális munkás) ötvözésének hasznára is.

Jogi kompetenciánk fejlődése Az eltelt évben erősödött a jogsegély munkájának szakmaisága. Ennek jele, hogy a jogsegély nem jogász vezetője egyre több iratot készít, illetve készít elő az ügyvédeknek, s a nyár elején egy tudtunkkal eddig sosem alkalmazott paragrafus alapján az egyik pedofil-erőszak ügyben bíróság előtti képviselést is vállalt. Az is tudásunk egyfajta elismerését jelenti, hogy levelünkkel az egyik büntetőügyben egy a

miskolci egyetem jogi karán büntetőjogot oktató ügyvédet tudtunk meggyőzni a Legfelsőbb Bíróság előtti álláspontja megváltoztatásának szükségességéről egy a bántalmazott nőt megillető jogos védelemmel kapcsolatos ügyben. Ebben az ügyben azóta már a strasbourgi Európai Emberi Jogi Bírósághoz fordultunk, szintén Juhász Géza írta a beadványt.

Profilunk bővülése A jogsegély profilja 2000-ben nagyot változott, s ez a tendencia folytatódott 2001-ben is. Munkánk nagyobb részét ma már a bántalmazott nők és gyerekek ügyei teszik ki (még ha kevesebb ügyfelünk tartozik is ebbe a kategóriába). Megjelentek az abortuszjog iránt érdeklődő és a szexuális zaklatást átélt ügyfelek. Büntető feljelentéseket kezdtünk írni, bíró ellen tettünk panaszt. A médiatörvényt megsértő előítéletes tévéműsorok ellen indítottunk több eljárást. Családjogi perekben járunk el.

Terhelésünk A jogsegély túllépte kapacitása határát. Több esetben azzal kell szembe-szűlnünk, hogy igen súlyos ügyekben is a határidők lejártáig halasztgatjuk a teendőket más fontos ügyek miatt. Közérdeklődést kiváltó ügyekkel sem tudunk jelentőségüknek megfelelő súllyal foglalkozni, nem jutunk el a tartalmilag már összeállt cikkek megírásához. Mivel ez így nem sokáig tartható, és nem is okvetlenül szükséges, 2001. novemberében a vezetőség felfüggesztette új ügyfelek fogadását.

Voltak esetek, amelyekkel azért nem tudtunk foglalkozni, mert pénz híján nem tudtuk az ügyet ügyvédnek átadni. Ezek közt precedens-jellegű ügyek is lettek volna. Velük szemben előnyben részesítettük a nem annyira precedens jellegű, de súlyos ügyeket. Juhász Géza, a jogsegély vezetője munkája tovább nem növelhető.

Fölléptünk a törvényességért

Médiapanaszok

A közszolgálati tévé homofób összeállításai ellen három alkalommal képviseltünk panaszt az elmúlt évben az Országos Rádió és Televízió Testület Panaszbizottsága előtt. Decemberben pedig egy nőgyűlölő, abortuszjog-ellenes adást panaszoltunk be. A panaszokat más szervezetekkel szorosan és egyre inkább együttműködve készítettük el (Lambda Budapest, Labrisz, Ötkenyér, Ombudsnő Programiroda, csekély mértékben a Háttér), és egyre többet értünk el. Az ORTT által elutasított egyik panaszunk már bíróság előtt van. Az ORTT első alkalommal őszi adott igazat a három meleg szervezettel koordináltan, de külön-külön beadott panaszainknak.

Tiltakoztunk

A HCM fellépett a törvényességért néhány olyan esetben is, ami nem közvetlenül függ össze a testhez fűződő önrendelkezési jogokkal. Felszólaltunk a Legfőbb Ügyésznél a *vitézi*

címek felelevenítésére alakult szervezetek törvénytelenége miatt. Tiltakoztunk az igazságügyminiszternek a Tarlós-ügyben kifejtett, vallási nézetekkel alátámasztott *prejudikációja* miatt. Csatlakoztunk több más jogvédő nyilatkozathoz is.⁶

A HCM és a Lambda Budapest Meleg Baráti Társaság által közösen megírt, a Szabó Kálmán féle *gyűlölködő erkölcsstani segédkönyvek* ellen az oktatási miniszterhez írott tiltakozó levélhez tucatnyi jogvédő szervezet csatlakozott.

A Sziget-ügy

A botrány értelmezései A Sziget-botrányban⁷ vállalt fellépésünk fő hangsúlya azon van, hogy a HCM a törvények megtartása és a közélet tisztasága érdekében lép fel, mint közhasznú jogvédő szervezet. Mint köztudott, a Háttér polgári pert indított a polgármester ellen, mi pedig büntető feljelentést tettünk ellene. A lépések szemléletbeli különbséget mutatnak⁸: míg a Háttér felperesi pozícióból a melegek elleni jogsértés tényét kívánja megállapíttatni a polgári perben, addig a HCM a polgármesternek egy olyan közvádas bűncselekmény miatti felelősségét firtatja, amely a Büntető törvénykönyvnek „Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények” című fejezetében van. A HCM tehát Tarlós cselekményét nem mint a melegek arcucsapását interpretálta, és nem a megsértett melegek nevében lépett fel, hanem a demokrácia és a tiszta közélet elleni támadásként értékelte a polgármester fenyegetőzéseit, és az ezen értékek valamint emberi jogok védelmezőjeként szólalt meg.

Körvonalazódni látszik, hogy a polgári perben Tarlóst el fogják marasztalni, a büntető feljelentést ellenben elutasították. A két döntés között előreláthatóan az lesz a különbség, hogy míg a polgári perben kimondják, a Tarlós-diktátum törvénytelen, addig a büntetőügyben azzal az indokkal utasítják el a nyomozást, hogy Tarlós jó szándékkal, a gyermekek védelme érdekében követte el ezt a törvényteleniséget. Ezt mi persze nem fogjuk elfogadni, de az érdekes ebből az a konklúzió, hogy míg a melegek polgári jogait elismerik, addig a diszkriminációt nem fogják a köz nevében üldözendőnek nyilvánítani. Ez rímel ugyanis arra a felfogásra, amely a kisebbségek elleni gyűlöletet csak a kisebbségre káros jelenségnek tartja, s nem a közélet egészét megmérgező közügynek.

⁶A prágai tüntetők fogvatartása ellen; a munka törvénykönyve módosítása ellen; a fegyvertartás liberalizálása ellen. Lásd <http://hc.netstudio.hu/publ/nyilatkozatok>

⁷Mivel a Pepsi-Sziget körül Tarlós István által kiobbantott botrány és a HCM abban vállalt szerepe meglehetősen nagy sajtót kapott, az ismert tények összefoglalásától eltekintünk. A HCM idevágó anyagai hiánytalanul fennvannak a honlapon: <http://hc.netstudio.hu/pepsi>, igen bő összeállítás van továbbá például a pride.hu címen.

⁸Vö. 17. oldal

A HCM vezetőjének a Tarlós hivatala előtti tüntetésen mondott beszéde⁹ vitt új szint a történetbe, mivel rámutatott arra, hogy a jobboldal rágalmaival szemben éppen a szexuális kisebbségek jogait védő szervezetek azok, akik komolyan veszik a gyerekek megóvását, akik „az erőszak és a hátrányos megkülönböztetés felismerésének és leküzdésének módszereit oktatják azoknak, akik nem szeretnék erőszak és diszkrimináció áldozataivá válni”, hogy a homofób demagógia „humanitárius jogvédő szervezeteket átkoz ki azért, mert azok segíteni merészelnék a gyűlölet és az erőszak védtelen áldozatainak”.

A botrány idején a legjobban a Lambda Budapest Meleg Baráti Társasággal sikerült együttműködnünk, kifejezetten elősegítették, hogy a meleg emberek jogaiért való küzdelemből mi is kivegyük a részünket. A Szigeten közös sátorban voltunk a NANE, Labrisz, Háttér egyesületekkel.

A Szájer-levél Kisebb vitát váltott ki a HCM igazgatója által a FIDESZ-MPP frakcióvezetőjének írott nyílt levél¹⁰ megfogalmazása: *„Információink szerint a Sziget Kft. jó kapcsolatokat ápol az Ön pártjával, a FIDESZ-MPP-vel. Mivel széles körben ismert a szexuális kisebbségek egyenjogúsága melletti személyes elkötelezettsége, Önt kérjük arra, a FIDESZ-MPP nevében bátorítsa a Sziget Kft. vezetőit, hogy mondják fel a polgármesterrel kötött szégyenteljes megállapodást.”* Juhász Géza azért éppen Szájerhez intézett levelet, mivel a FIDESZ-MPP politikusai közül Szájer az egyetlen, aki állást foglalt a parlamentben és belső FIDESZ-MPP-vitákban a meleg-leszbikusok jogegyenlősége mellett. Úgy látta továbbá, a FIDESZ-MPP jelentősebb politikusai közül Szájer az egyetlen, aki a megelőző években nem tett rosszízű kisebbségellenes kijelentéseket. Szájer mellett szólt az is, hogy nem töltött be közhivatalt. Kiderült azonban, egyesek tudni vélik, hogy a frakcióvezető meleg, és úgy gondolták, hogy az idézett mondattal a HCM mintegy leleplezte Szájert. Volt meleg aktivista, aki ezért erkölcsstelennek ítélte a HCM levelét. A HCM-en belül – eddig – senki nem helytelenítette a levelet.

A Magyar Nemzet című napilap július 14-én megjelentette Orbán Viktor egy tanácsadójának útszéli hangú publicisztikáját, amelyben az elképzelhető legvadabban támadja a szerző a HCM-et. A cikkben sok egyéb mocskolódás közepette azt írták, hogy *„nyilvánosan lett buzizva egy politikus”*, illetve Szájer szexuális élete *„nyilvános polémia tárgya”* lett. A cikk közli még, hogy *„nyilvánosan pellengérré állítanak egy állampolgárt, megszégyenítve annak vélt vagy valós szexuális identitását”*. A cikk azt írja továbbá, hogy Szájer Józsefet *„legszentebb emberi jogaiban sértette meg, méltóságában alázta meg, legutolsó menedékében, otthonában, hálószobájában rontott rá néhány minden emberségéből kivetkezett buzi”*.

⁹<http://hc.netstudio.hu/pepsi/beszed.2001.07.16.htm>

¹⁰<http://hc.netstudio.hu/pepsi/szajernek.2001.07.12.htm>

A Magyar Nemzet szerkesztőségét helyreigazító kérelemmel kerestük meg, melyben sok egyéb kifogásunk között közöltük, hogy a cikk állításaival szemben valóság az, hogy a Habeas Corpus Munkacsoport és Juhász Géza – szemben a cikkíróval (!) – nem foglalkozott senkinek sem a szexuális szokásaival és – ugyancsak ellentétben a cikk írójával – nem „buzizott” le senkit sem, és senki szexuális identitását nem hozták nyilvánosságra. Továbbá sem a Habeas Corpus Munkacsoport, sem Juhász Géza nem sértette meg emberi jogaiban Szájer Józsefet, nem alázta meg őt méltóságában, és – sem valóságosan, sem képletesen – nem rontott rá hálósobájában, és ilyet, egészen a cikk közléséig (!), senki más sem tett.

Mivel a Magyar Nemzet szerkesztősége nem válaszolt helyreigazítási kérelmünkre, pert indítottunk ellenük. A pert mind első-, mind másodfokon elveszítettük. A Fővárosi Bíróság szerint a HCM levelének idézett mondata az átlagos olvasó számára egyenértékű Szájer lebuzításával, ezért a Magyar Nemzet nem rugaszkodott el a tényektől, amikor az idézett módon értékelte azt. Ez azért fölöttébb érdekes, mivel a bíróságok meg sem kívánták hallgatni érveinket¹¹, mire is alapoztuk azt az állítást, hogy Szájer személyesen elkötelezett a szexuális kisebbségek egyenjogúsága iránt¹².

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson érdekes jelenet volt, amikor a Magyar Nemzet be kívánta bizonyítani, hogy a HCM „melegszerzet”. Mi ugyanis vitattuk a cikknek e minősítését is. Az újság ügyvédje megszámlolta, hogy a brossúránk egyik felsorolásában 8-ból négy a szexuális kisebbségekkel kapcsolatos, s ez szerinte bizonyíték. Azt is kiemelte brossúránkból, hogy a HCM kiáll „a heteroszexizmus és a férfihatalom intézményeinek és tudatformáinak lebontásáért” – tehát immár a feminista jelszavak is melegszerzetté varázsolják a HCM-et.

Ezek a tények is megerősítik ama megfigyelésünket, miszerint a társadalom egyelőre egyenlőségjelet lát aközött, hogy valaki meleg és aközött, hogy kiáll a meleg jogaiért, s görcsösen kategorizálni kíván, ki buzi, s ki nem az.¹³

Jogreform-kezdemenyezések

Az elmúlt évben viszonylag kevés jogreform-kezdemenyezést tettünk közzé a jogsegély emelkedő leterheltsége miatt. Ugyanakkor gyakorlati tapasztalataink folytán egyre megalapozottabb tudásunk van ahhoz, hogy a jövőben újra elkezdjünk törvényjavaslatokat is készíteni.

Levelek Négyoldalas levélben szorgalmaztuk a Legfelsőbb Bíróság elnökénél, hogy kezdjen küzdelmet a szexuális kisebbségek és a bántalmazott nők megkülönböztetése el-

¹¹ Azaz nem éltek a följánlott bizonyítási indítványunkkal.

¹² Ezügyben a Blikk közölt korrekt tudósítást 2001. július 14-i számának 2. oldalán

¹³ vö. *A szexuális kisebbségek képviselőiténél ambivalenciája* című résszel, a 20. oldaltól.

len¹⁴. Ugyan részletesen felsoroltuk neki, milyen törvényes lehetőségei vannak erre, de az elnök elutasította javaslatunkat. A „természet elleni fajtalanság” üldözése tárgyában ugyancsak négyoldalas levélben fogalmaztunk meg javaslatokat a Legfőbb Ügyésznek, hogy például forduljon az Alkotmánybírósághoz a Btk. 199.§ nemzetközi szerződésbe ütköző voltának kimondását kérve, valamint hogy utasítsa az ügyészeket a vádemelések felfüggesztésére.¹⁵

Állásfoglalások Két állásfoglalást adtunk ki az eltelt évben: a Sziget-ügyben elért győzelem alkalmából és augusztus 20-ára az alkotmányos alapértékekről.¹⁶

Alkotmánybírósági indítványok Négy beadványt nyújtottunk be az Alkotmánybírósághoz az elmúlt évben a jogsegély keretében. Ezek témái:

- szabályozatlan a büntetőeljárás alá vont személyeknek az iratok megtekintéséhez fűződő joga
- a 100 Ft-os oldalankénti illeték miatt a vádlottak nem tudnak felkészülni a védekezésre
- a polgári felülvizsgálati kérelem benyújtásának félmillió alatti küszöbe alapjogokat sért
- a zár alá vétel és a személyi adatok zárt kezelésével nem élhetnek azok a sértettek, akiknek polgári jogi igényét nem a büntetőbíróság bírálja el.

További kettőt pedig, amely a Btk. szexuális bűncselekményekről szóló részeit bírálja, előkészítettünk, s már csak az utolsó simításokra várnak.

Ismeretterjesztés

Az eltelt évben minden korábbinál intenzívebb ismeretterjesztést folytattunk. Elsősorban a Mások-cikkeknek van kézzelfogható jelentősége (lásd a 23. oldalon).

Szórólapok „Tudja-e Ön, hogy...” című sorozatunkban eddig négy brossúrát adtunk ki, harmadrét összehajtott kétoldalas A4-es lapokon, 500-500 példányban. Ezeket személyesen, partnerszervezeteken keresztül, valamint a Meleg Büszkeség Napi felvonuláson terjesztettük. A Pepsi-Sziget alkalmából a Labrisszal közösen kiadtunk egy *Tévhitok és tények a szexuális kisebbségekről* c. brossúrát, valamint újra kiadtuk a HCM kissé javított bemutatkozó anyagát.

¹⁴A levélhez csatlakozott a NANE is

¹⁵A Legfelsőbb Bíróság elnökének: <http://hc.netstudio.hu/btk/solt.palnak.2001.05.16.pdf>, Legfőbb Ügyésznek: <http://hc.netstudio.hu/btk/polt.peternek.2001.12.21.pdf>

¹⁶<http://hc.netstudio.hu/pepsi/kozlemeny.2001.07.17.htm>, <http://hc.netstudio.hu/publ/nyilatkozatok/2001.aug.20.htm>

Honlap Juhász Géza március–májusban felújította a HCM honlapját. Olyan rendszert alakított ki, amely automatikusan biztosítja a szöveges fájlok tömeges, egyszerű és egységes arculatú megjelenítését. Május óta tíz alkalommal frissítette a honlapot.

Interjúk Szabályos kérdés-válasz interjút nem adtunk az írott sajtónak az eltelt évben, de többször is nyilatkoztunk (Népszabadság, Esély, Kacsa, egy francia újság, Szoc.reál, Hölgyvilág, stb). Sokkal jelentősebbek voltak az egyes ügyek kapcsán rólunk szóló tudósítások. Egy az USA-ban élő, dokumentumfilmet forgató leszbikus filmrendezőnek, Szajkó Lídiának nyilatkozott 2-2 óra hosszan Juhász Géza a jogsegély munkájáról, a jogsegély egyik ügyfele pedig saját ügyéről.

Rádiók Körülbelül tucatnyiszor nyilatkoztunk általános jelleggel is a HCM-ről nonprofit rádióknak és ugyanennyiszor konkrét ügyekről közszolgálati és kereskedelmi rádióknak.

Tévészereplések Viszonylag sokat voltunk tévékben. A Sziget – Tarlós-botránytól függetlenül is megemelkedett meghívásaink száma:

- 2 Nyitott Szájba hívtak meg bennünket a prostitúció illetve a munkahelyi diszkrimináció (ATV, Juszt László)
- 1×1 óra Fix.tv-ben többekkel az abortuszról
- 1×félóra Szatellit tv Bárdos András műsorában egy pszichológussal a 199.§-ről
- 2×1 óra ATV Dési János műsorában
- 3×20-12-6 perc Napkelte (Tarlóssal és másokkal; csak mi Dávid Ibolyát bírálva; továbbá augusztus 20-i felhívásunk kapcsán)
- 1×10 perc Tv2 Bombera Krisztinával pécsi pedofil-ügyben
- kb. 3 tematikus összeállításnak nyilatkoztunk, például az abortuszjogról
- kb. 20 rövidebb híradó-szerűségben szerepeltünk, főleg a Tarlós-botrányból, kisebbrészt a pécsi pedofil-ügyből kifolyólag

Publicisztikák Juhász Géza a nyár közepéig rendszeresen írt a Magyar Narancs című hetilapba, 2001-ben 5 tárcája és 2 kétoldalas publicisztikája jelent meg, mind a HCM témakörébe esnek. A cikkekre szokatlanul sok olvasói levél érkezik a lapba. A visszajelzések alapján látható, hogy ezek az írások jelentősen növelték a HCM ismertségét is. Az egyik írás megvitatására JG-t külön meghívták egy hosszabb rádióműsorba.

Pesti Est A HCM-ről féloldalas szöveg szerepelt a Pesti Est emberi jogi különszámában. Ennek hatása is észlelhető volt a jogsegély-hívások közt.

Pódiumbeszélgetések Meghívtak bennünket az ELTE pszichológushallgatói által szervezett Pszinapszis-napok nagytermi homoszexualitás-beszélgetésére, a Közgáz Társadalo-

melméleti Kollégium vitasorozatának 2 beszélgetésére (ennek szószerinti anyaga kötetben is megjelent¹⁷).

További vitaestek Tagjaink, szimpatizánsainkkal együtt elmentek több nyilvános vitaestre, és ott felszólaltak, nem egy alkalommal vitát generálva, és egyszer az ombudsmant is intézkedésre kényszerítve.

Kutatók Öt alkalommal adtunk hallgatóknak, kutatóknak többórás riportot.

ELTE Egy szociológiai szemináriumon egyórás előadást tartott JG a HCM-ről. A bántalmazott nőt megillető jogos védelemmel kapcsolatos eset iratait egy jogi egyetemi szeminárium rendelkezésére bocsátottuk.

Együttműködés más civil szervezetekkel

NANE A Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület a hozzánk legközelebb álló partnerszervezetünk. Céljaink, nézeteink az övéikkel harmonizálnak leginkább¹⁸, ez az alapja szoros munkakapcsolatunknak. A jogsegélyről szóló fejezetben és számos egyéb helyütt is megemlíjtük, miben működünk együtt a NANÉ-val.

NGyJI Nincs érdemi kapcsolatunk a Női és Gyermejjogi Jogvédő irodával. Az Iroda működésébe nincs bepillantásunk, nem nyilvánosak az ottani munka paraméterei, feltételei, módszerei, eredményei.

Háttér A Háttér Baráti Társaság a Melegekért egyesülettel való együttműködésünk, úgy véljük, nem kielégítő, s ezen évek óta nemigen sikerült változtatni. A legmélyebben gyökerező nehézség a HCM és a Háttér között a két szervezet eltérő politikai-filozófiai alapindíttatása. A Habeas Corpus Munkacsoport jogvédő szervezet, amely általános emberi jogi doktrínákból vezeti le a nők és a szexuális kisebbségek egyenjogúságát és a jogaikkal való foglalkozás szükségességét. Ezzel szemben a Háttér alapvető célja a meleg önszerveződés számos formájának támogatása: számukra ennek egyik aspektusa a meleg és lesbikusok jogainak védelme. Úgy érezzük, a bizalmatlanság abból is adódik, hogy a HCM nem a *meleg szervezet* – *nem meleg szervezet* skálán határozza meg magát, hanem meghaladni

¹⁷*Perspektívák egy tágra zárt társadalomban*, Társadalomelméleti Kollégium, 2001.

¹⁸Hiszen a testtel kapcsolatos önrendelkezési jogokról – mint emberi jogokról – a leginkább következetes elméleteket és gyakorlati módszereket a feminista mozgalmak dolgozták ki.

igyekszik az embereknek a szexuális érdeklődésük szerinti osztályozását. Nem biztos például, hogy érthető a Háttér tagsága számára, miért „szólunk bele” a szexuális kisebbségek ügyeibe, ha egyszer nem vagyunk „képviselői” a melegeknek. Míg a HCM-ben természetes, hogy azonos céljaink érdekében dolgozunk együtt, addig a Háttérben az a természetes, hogy azonos identitásunk alapján dolgozunk együtt. Nekünk úgy tűnik tehát, hogy több Háttér-tag bizalmatlansága a nem identitáson alapuló szerveződésekkel és munkával szembeni idegenkedésből fakadhat.¹⁹

A nyáron a HCM vezetőjének megjelent egy cikke a Magyar Narancsban, amely a Szigetbotrány általános elemzését adta, s egyebek között némi bírálatot fogalmazott meg – igaz, az egyesület megnevezése nélkül – a Háttér vezetőinek stratégiai hibáival kapcsolatban. Észrevételeit és jobbító javaslatait Juhász Géza korábban a botrány napjaiban is elmondta a Háttér vezetőinek, ám ők érdemben se nem válaszoltak, se nem változtattak. A cikket a Hátteresek igen rossz néven vették, bár erről csak közvetítőkön keresztül jutott el hozzánk a hír.

Ugyan vannak meglátásaink azzal kapcsolatban, hogy mik az okai a Háttérrel való viszonyunk rossz voltának, 2001 őszén igen heves konfliktusba kerültünk a Háttérrel amiatt, hogy ezeket az okokat egy nem nyilvános jelentésben megkíséreltük feltárni. Erre a jelentésre azért került sor, mivel a fő támogatónk előírta számunkra, hogy működünk együtt a Háttérrel, s úgy gondoltuk, tartozunk nekik azzal, hogy elemezzük a kudarcot. A jelentés magyar verzióját megvitatás végett a Háttérnek is átadtuk, ám ők indulatosan elutasították a problémákról való racionális vitát. Fegyelmi eljárás keretében kizárták a HCM két vezetőjét a Háttérből²⁰, és örökre kitiltották őket a Háttér irodájából, mivel szerintük valótlan állításainkkal a Háttér létét veszélyeztettük.²¹ Hiába írtunk a konfliktus kirobbanására válaszul újabb, csak nekik szánt, még részletesebb tisztázó anyagot, hiába bizonyítottuk be minden egyes állításunkat, a Háttér egy egész hónapra keresztül kizárólag indulatos reakciókat adott. Tapasztalatként leszűrhető: a Háttérrel való együttműködés feltétele, hogy az általunk látni vélt problémákról kizárólag a Háttér vezetőivel beszélhetünk – noha ezen az úton eddig sem sikerült közeledést elérnünk.

¹⁹Hogy ez nem fatálisan adódik a Háttér melegszerzet jellegéből, ez sejthető például abból, hogy a többi szexuális kisebbségi szervezettel egyes konkrét megmozdulások alkalmával konstruktívabban tudunk együttműködni. Ugyanakkor érdemes észrevenni azt is, hogy a többi melegszerzet öndefiníciójának a Háttérétől eltérően vagy központi eleme a melegek jogainak védelme, vagy pedig valami más konkrét, megfogható ügy áll homlokterükben. A Háttérnek tehát vannak olyan aspirációi, hogy minden meleg minden ügyét képviselje, a többi szervezetnek nincsen.

²⁰Juhász Géza a Háttér pártoló tagja volt, Kuszting Gábor pedig ideiglenes tag.

²¹Nem sokkal ezután döntött úgy *Kuszting Gábor*, aki a szóbanforgó jelentés-rész tetemes részét írta, hogy visszavonul az aktivizmustól és kilép a HCM-ből. Lásd még a 23. oldalt.

Labrisz 2001 tavaszán felmerült, hogy a Háttérrel és a *Labrisz Leszbikus Egyesülettel* közösen pályázzunk nagyösszegű amerikai támogatásokra. Míg a Háttér két formális-udvarias megbeszélés után eldöntötte, hogy nem kívánnak résztvenni az együttműködésben, a Labrisszal mintegy két hónapon át folytattunk tárgyalásokat ezügyben. Végül a Labrisszal valósult meg a pályázat beadása, de csak olyan formában, hogy a HCM megpályázza a Labrisz tevékenységeihez a forrásokat, és ezt pályázatok útján adja tovább a Labrisznak illetve egyéb meleg szervezeteknek, szerveződéseknek.²²

Más, kisebb ügyekben konkrétan is sikerült együttműködnünk a Labrisszal:

- Kuszing Gábor részt vett a Labrisz középiskolai foglalkozásain, Juhász Géza a homofób Oktatási Minisztériummal és sajtóval való ezzel kapcsolatos vitában.
- Juhász Géza a Labrisznak egyes pénzügyek intézésében segített.
- A labrisz.hu doménnév körüli konfliktusban markánsan kiálltunk a Labrisz érdekei mellett, Juhász Géza elfogadtatta álláspontját a Háttérrel is.

Úgy látjuk, a Labriszban megvan a hajlandóság a közös célok érdekében történő közös gondolkodásra és cselekvésre, s a Labrisz tagjaival a személyes kapcsolataink is jobbak. Figyelemre méltó, hogy a szexuális kisebbségi szervezetek közül pont a leszbikus egyesülettel jutottunk a legmesszebbre az együttműködésben. Ez talán azzal magyarázható, hogy a leszbikus aktivisták között viszonylag sokan vallanak feminista elveket, s így nagyobb velük az ideológiai rokonságunk, mint a többségében szexista meleg férfiak által dominált más melegszerződésekhez.

Nem tudtunk együttműködni a Labrisszal egy magyarországi emberi jogi jelentés elkészítésében, amit az ILGA számára készítettek az EU-nál történő lobbizás céljából. Sándor Bea, aki a Labrisz Leszbikus Egyesület alapító vezetője, s aki a Háttér-Labrisz oldaláról készítette a jelentést, a szöveg elkészülte után, a leadási határidő előtt egy héttel kérdezte meg, szeretnénk-e társszerzői lenni a szövegnek. Sándor Bea 2000 decemberétől 2001 júniusáig a HCM-nek is tagja volt, s a későbbi vita során azzal indokolta késlekedését, úgy gondolta, hogy HCM-tagként is írta a jelentést. Ez annak ellenére volt így, hogy nem volt szó korábban arról, hogy ez neki a HCM-beli feladata lenne, s hogy a HCM vezetője kb. másfél hónappal előre jelezte SB-nak (és ezt az idő teltével egyre sűrűbben ismételtette), hogy a jelentés megalkotásában tevélegesen szerepet kíván a HCM, és ő személyesen is vállalni. Jeleztük, hogy ehhez hosszabb időre lenne szükség, mivel úgy látjuk, a szöveg számos helyen átírásra szorul, több következtetést nem vontak le. Átírásra már nem volt idő, így végül nem vettünk részt a szöveg elkészítésében. A szövegtervezet kapcsán kialakuló vita odáig fokozta a konfliktust, hogy Sándor Bea kilépett a HCM-ből, és a szövegből kikerült számos, a HCM jogi ügyeire való utalás.

²²Jelenleg úgy látszik, hogy erre így nem fogunk forrást kapni.

Úgy látjuk, az együttműködés ebben az esetben többek közt szervezési problémák miatt hiúsult meg: túl későn kértek fel minket a jelentéshez való csatlakozásra. Azt is helytelenítettük, hogy SB belegegyezésünk nélkül, ám ránk hivatkozva adta le a saját maga által egyedül írott kéziratot az ILGA brüsszeli illetékeseinek, valamint fogadott el 2000 USD-t a jelentés nyomtatására és 400 USD-t szerkesztői honoráriumra – amikor például a szerkesztői munka nagy részét nekünk kellett volna elvégeznünk, ha beszállunk a kiadásba, hisz úgy láttuk, nincs jól megszerkesztve a kézirat.

Lambda és Ötkenyér Jó, bár nem túl mély az együttműködés a HCM és a Lambda Budapest Meleg Baráti Társaság, illetve az Ötkenyér katolikus meleg közösség között. Több alkalommal is közösen léptünk fel a médiatörvény megsértéseikor, szorosan összedolgoztunk a szélsőjobboldali erkölcsstani tankönyv elleni tiltakozásban, a Sziget-Tarlós botrány idején (vö. 13., 11., 12. oldal). A két szerveződéssel való kapcsolatunkra, talán elmondhatjuk, az a jellemző, hogy amikor konkrét akciók szükségessége merül fel, gyorsan megtaláljuk egymást és hatékonyan tesszük meg a közös lépéseket. Nem a fő és állandó tevékenységeinkben van közöttünk együttműködés, hanem alkalmilag, amikor a közéletben *helyzet van*. Ezért lehet az, hogy az ideológiai különbségek ezekkel a szervezetekkel nem okoznak vitákat. Ők is kis szervezetek, akár a HCM; jól tudják, hogy erőnk a sokszínűségünk megbecsülésében van.

DAMKÖR Kapcsolatban vagyunk a szegedi meleg társaságokkal is, bár a konzultáció inkább 1999–2000 körül volt intenzív, amikor a szervezeti formák kialakításához adtunk tanácsokat.

További NGO-k Az év folyamán kapcsolatba kerültünk illetve információt cseréltünk további 12 civil szervezettel.

A szexuális kisebbségek képviselőinek ambivalenciája

Rendszeresen vannak esetek, amikor a magukat melegként-leszbikusként megfogalmazó szervezetek e minőségükben összefogva tesznek különféle kezdeményezéseket – a HCM bevonása nélkül. Például 2000-ben és 2001-ben lezajlott az SZDSZ illetve Kósáné Kovács Magda MSZP-s politikus találkozója „a meleg szervezetekkel”. A szervező meleg-leszbikus szervezetek részéről a jelek szerint nem vetődött fel, hogy egy ilyen tárgyalásba érdemes lenne bevonni a HCM-et, mint a szexuális kisebbségek emberi jogsérelmeivel kapcsolatban legtöbb elméleti és gyakorlati tapasztalattal rendelkező szervezetet. 2000. tavaszán nem kérdezték meg a HCM-et arról, hogyan állítsanak össze egy ötfős delegációt, amely a magyarországi szexuális kisebbségeket volt hivatott képviselni egy kényes amerikai úton.

2001. augusztusában a Háttér, egy romaszervezet felkérésére, mint közvetítő, jónéhány meleg szervezetet felkért egy általános tolerancia-állásfoglalás aláírására, de bennünket nem, az állásfoglalást aztán a kisebbségi ombudsmannal közös sajtótájékoztatón adták közre. Úgy tűnik, többnyire az olyanfajta eseményekről nem értesítenek bennünket, amikor a magyarországi szexuális kisebbségek valamiféle ünnepélyes reprezentálása a cél.

Annál is inkább így látjuk ezt, mivel más alkalmakkor, amikor dolgoznivaló is van az ügyön, meg szoktak keresni bennünket.²³ Illetve „a meleg szervezetek közös munkájaként” írnak le olyan eseményeket, melyekből a HCM is jócskán kivette a részét. Amikor a meleg szervezetek felsorolják a meleg szervezeteket, a HCM hol szerepel a listán, hol nem. Amikor nem, akkor 1–2 kivételtől eltekintve más címszó alatt se tüntetik fel a HCM-et. A kategorizálás megindoklásakor a meleg aktivisták viszonylag éles szemmel konstatálják a HCM pontos pozícióját. Amikor arra a következtetésre jutnak, hogy a HCM nem melegszervezet, ennek mindig meg tudják nevezni a valós indokait. Olyan esettel azonban nem találkoztunk, hogy amikor valaki fölrakta a melegszerzetek listájára a HCM-et, akkor megindokolta volna, miért tekint bennünket annak – pedig vannak a célcsoport informálására készített listák, ahol a HCM a legelső a felsorolásban²⁴.

Valószínű, hogy egyszerűen azért nem jut eszébe a meleg szervezeteknek, hogy bevonjanak minket a szexuális kisebbségek képviselőibe, vagy hogy időben tegyék azt, mert nem mint meleg szervezetre gondolnak a HCM-re, hanem ilyenkor észreveszik, hogy a HCM például a nők és gyerekek jogaiért is küzd, s így nem tekinthető szűk értelemben ML-szervezetnek. Amint már kifejtettük, úgy véljük, a Háttérre erősen jellemző az identitás alapú politizálás; eltérő stílusokkal ez a többi ML-szervezetre is érvényes. Ha a ML-szervezetek vezetői a meleg identitáson alapuló képviselőben gondolkoznak, nem meglepő, hogy a HCM-et nem tekintik a szexuális kisebbségek reprezentánsának. Ugyanis az, hogy egy egyesület *megtestesíti-e* a melegeket-leszbikusokat, nem attól függ, hogy mennyit dolgozik a szexuális kisebbségek jogegyenlőségéért, hanem attól, miképpen definiálja magát.

Úgy tűnik tehát, a ML-szervezetek elfogadják, hogy a HCM-mel együtt lehet működni a konkrét ügyekben, értékelik munkánkat és megbízhatóságunkat – ámde nem látszanak egyetérteni velünk abban, hogy a heteroszexista ideológia hozadéka az a feltételezés, miszerint a melegek és leszbikusok emberi jogait az általánosság szintjén csupán érintettként (homofób látószögéből nézve „önös célokból”) lehet képviselni.²⁵ Ez összhangban látszik állni azzal, hogy a ML-szervezetek ugyan a konkrét ügyek kapcsán igénylik és örömmel

²³A beszámoló más részeiben említettekén túl például hogy fordítsanak tagjaink filmet a ML-fesztiválon, pedig a HCM sose szervezte azt.

²⁴A DAMKÖR megelőz bennünket az abc-ben.

²⁵Ez az ideológia okozza azt, hogy a média rendszeresen ML-szervezetként tünteti fel a HCM-et, valahányszor szexuális kisebbségi ügyekben szólal meg – hiába mondjuk el akárhányszor a pontos tevékenységünket. Van, hogy például a riporter megérti a HCM valódi sajátosságát, még tetszik is neki,

fogadják az egyéb szervezetek²⁶ mellettük való kiállítását, ámde nem kezdeményeznek a szexuális kisebbségek és a többség szembenállásának elvi megkérdőjelezésére irányuló akciókat, a szexuális kisebbségek egyenjogúsága melletti széles koalíciókat. Nem jelennek meg olyan fejtegetések a szexuális kisebbségek belső diskurzusában, amelyek szerint a többségnek is érdekében állana a szexuális kisebbségek elnyomásának megszűnése. Nem látjuk annak jelét sem, hogy a biszexualitással mint külön fogalommal, mint a homoszexualitástól eltérő minőségű tapasztalatokat serkentő struktúrahalmazzal bármely meleg egyesület tudatosan foglalkozna. Úgy látszik tehát, hogy még egyszerűen nincs itt az ideje annak, hogy a ML-mozgalom magától értetődőnek tekintse: az egyenjogúság ügyének képviselője nem azonos a szexuális preferencia személyes kinyilvánításával, az egyazon identitást osztók intézményes önfelvallásával.

Ezeknek a tényeknek az ad különös ízt, hogy a szexuális kisebbségek jogai melletti kiállásai alkalmával a HCM-et a média rendszeresen ML-szervezetként találja, mindenféle olyan distinkció nélkül, hogy *küzdünk-e csupán* a szexuális kisebbségek jogaiért, vagy magunk is *azok vagyunk*. S ezért előfordul, hogy újságírók felteszik a kínos kérdést, miért hiányzunk ezekről a reprezentációkról. Ugyanakkor, a nők és gyerekek jogaiért való fellépésünk alkalmával senkinek nem jut eszébe a HCM-et nő- vagy gyerekszervezetnek nevezni.²⁷ Éppen ellenkezőleg: többször előfordult, hogy a nők és gyerekek jogai melletti fellépésünket oly módon tálták a sajtóban, hogy a HCM-et mint a szexuális kisebbségek jogaiért küzdő szervezetet definiálták. Tehát nem úgy, hogy a HCM a szexuális kisebbségek jogaiért *is* küzd, hanem úgy, mintha *csak azért* küzdene. Tehát a – bizonyos színvonal alatti – sajtó számára a HCM akkor is buziszervezet, amikor éppen nyilvánvalóan nem az.

Úgy tűnik tehát, hogy míg a meleg-leszbikus szervezetek gondolkodására az „*aki nem azonos velünk, az nincs velünk*” logikája nyomja rá bélyegét, addig a médiában erős hajlam van az „*aki velük van, az azonos velük*” elv alkalmazására. Vagyis a többségi és kisebbségi társadalmi diskurzus főárama egyaránt ketté kívánja osztani a világot buzikra és nem buzikra, és nem ismeri el a HCM pozícióját, hogy ti. azért küzdünk a szexuális kisebbségek emberi jogaiért, mert minden ember önrendelkezési jogait védeni kívánjuk. A HCM *egy darabig tehát meg kell, hogy élégedjen a „se nem hús, se nem hal” szervezet státuszával – oly módon, hogy a „húsok” szerint „hal” vagyunk, a „halak” szerint ellenben „hús”*.

hogy a HCM milyen általános elvi alapokból vezeti le munkáját – aztán pedig a szerkesztés során a kép leegyszerűsödik, a HCM szimpla melegszerzetként kerül a képernyőre.

²⁶Például TASZ, NANE, RPA, NEKI, Helsinki B., ZöFi, Humanista M.

²⁷Lehet, hogy csak azért, mert a HCM részéről legtöbbet szereplő Juhász Géza láthatóan se nem nő, se nem gyerek.

Szervezeti fejlődésünk kérdései

Ismertségünk növekedése

Ugrásszerűen javult a HCM ismertsége az eltelt évben.²⁸

- Többször kérték újságírók *szakértői* véleményünket tőlünk független ügyekben is.
- Négy régi, elfeledettnek hitt újságíró-kapcsolatunk elevenedett fel és vezetett a HCM-nek egyszeri vagy többszöri publicitására.
- Majdnem húszra tehető azok száma, akik emailben, villamoson, ismerősök révén velünk találkozási szimpátiájukat fejezték ki törekvéseink, cikkeink iránt.
- Moziban, bulikban is meg-megszólítanak bennünket, hogy adjunk tanácsot vagy mondjunk véleményt valamiről.
- A Tarlós-botrány idején anonim buzizók is jelentkeztek zaklatásukkal.
- Már nem csak a NANÉ-n keresztül jelentkeznek bántalmazott nők, hanem egyéb csatornákon keresztül is, noha a NANE jó előszűrő, a leginkább együttműködőkészek a NANÉ-n keresztül hozzánk kerültek ügyfelek.
- A *Mások* című havilapban 2000 decembere óta havonta jelentettünk meg cikket a HCM szexuális kisebbségeket érintő jogi ügyeiről. A cikkek egyszerre szolgálják a meleg és biszexuális férfiak (a Mások fő olvasói rétege) emberi jogi tájékoztatását és publikációit a HCM jogsegély-szolgálatának. Tapasztalatunk, hogy a rendszeres hirdetésekkel mellett cikkeink további jogsegély-hívókat generálnak. A cikkekben ugyanis célcsoportunk tagjai magukra ismerhetnek.

A fenti felsorolás is érzékelteti, hogy ismertségünk növekedése nemcsak a Tarlós-botrány miatt van, már előzőleg is erőteljes fejlődés látszott. Mindennek hatásaként megindulni látszik a HCM holdudvarának növekedése. A sajtószereplések hatása kimutatható abban is, hogy egyre többen, 2001-ben öten ezeken keresztül szereztek tudomást létünkről, s ez alapján fordultak hozzánk jogsegélyt kérve, holott ez nem volt célunk.

Kuszing Gábor kilépése

Kuszing Gábor, aki alapító tagja, s különösen a 2000 ősztől 2001 őszéig aktív munkatársa volt a HCM-nek, 2001. október végén úgy döntött, visszavonul az aktivizmustól, s aztán ki is lépett a HCM-ből. Ennek előzménye a Háttér egyesülettel kialakult konfliktus (lásd a 17. oldaltól), amely egy túlnyomórészt Gábor által írott, a Háttérrel való együttműködésünk akadályait elemző jelentés miatt pattant ki. Miután a Háttér csakis heves indulatokkal reagált erre, Gábor úgy vélte, hibát követett el a jelentés megírásával. A HCM vezetőségének többi tagja nem ítélte hibának ezt, mivel úgy láttuk, jogunk volt megírni egy ilyen értéke-

²⁸Nyilvános szerepléseinkről egy nem teljes kimutatás látható a honlapunkon: <http://hc.netstudio.hu/magunkrol/nyilvanos.megjelenesek.htm>

lést, hisz a szponzorunk a Háttérrel való együttműködésre szólított fel bennünket. Annál is inkább, mivel a Háttér nem tartózkodott a szponzor előtt olyan látszat keltésétől, mintha ők a HCM-nek valamiféle felettes szerve volnának. Mi tehát kiálltunk Gábor mellett egy olyan ügyben, amit ő időközben – a Háttér hisztérikus reakcióit saját bőrén megtapasztalván – megbánt. Kuszing Gábor kilépése érzékeny veszteséget jelent számunkra.

Konfliktusvállalás, szövetségi politika

A HCM több, a tagjaink és céljainkat pártoló ismerőseink között vitát kiváltó lépést is tett az utóbbi két évben, mint például a Magyar Bálintnak és a Szájer Józsefnek²⁹ írott levél, a Háttérrel való együttműködés akadályait elemző jelentés³⁰. Heves konfliktusunk alakult ki Sándor Beával is³¹, amikor nem csatlakoztunk az általa szerkesztett jelentéshez. A vita kiélesedése azután következett be, amikor Juhász Géza azt érzékeltette egy levélben, nem tartja teljesen jóhiszeműnek Sándor Bea eljárását. 2000 őszén viszont éppen Sándor Beával írt Juhász Géza élehangú közös olvasói levelet a MaNcs-ba, amit egyes liberális értelmiségiek azért helytelenítettek, mert a megbírált szerző úgymond „nem homofób es abszolúte nem ő az ellenség”, és nem helyes a saját „táborunkba” tartozókat bírálni.

Szokatlan, kockázatos módszer a jogsegély egyes ügyeinek röpcédulák útján való ismertetése is³². Hiszen Szántó Imre, az öcsödi feleségbántalmazó jog szerint kártérítési pert indíthat ellenünk, amiért közhírré tettük tetteit, közte például ama vallomását, miszerint „a feleségem kijött utánam, okádékot takarítani, és ekkor én a vas oszlophoz vágtam háromszor a többszörösen műtött gerincét”. A kunszentmártoni városi bíróság ezért és hasonló cselekményeiért nem ítélte el Szántót, ellenben egy bíró biztatta, indítson ellenünk személyiségi jogainak megsértése címén pert.³³ Ugyan Juhász Géza érezni véli, a bántalmazó jelleme nem olyan, hogy komolyan félni kelljen attól, beperel bennünket, de hát ez nem garancia. A pécsi ügyben való fellépésünket pedig sokan – köztük valamiért a rendőrség is – kissé pontatlanul úgy értelmezik, azzal vádoljuk nyilvánosan a rendőrséget, hogy eltussolják a kislány elleni igen súlyos erőszakos szexuális bűncselekménysorozatot.

Gyakorlattá vált, hogy följelentéseket teszünk: nemcsak a jogsegély ügyfelei sérelmére bűncselekményt elkövetők ellen, hanem Tarlós István óbudai polgármester ellen, valamint fegyelmi vizsgálatot akartunk indíttatni egy kunszentmártoni bíró ellen. Határozott hangú

²⁹vö. 13. oldal

³⁰vö. 17. oldal

³¹vö. 19. oldal

³²vö. 7. oldal

³³Azért mégiscsak hátborzongató, hogy a bíróságot jobban izgatja a bántalmazó jó hírneve, mint például az, hogy az elkövető apósa elhunyt egy olyan rák kifejlődése következtében, ami testének azon a helyén alakult ki, ahol Szántó ütötte az apósát – a bíróság szerint ez „könnyű” testi sértés volt.

petíciókat írunk, amikben például nemcsak keményen bíráljuk az igazságszolgáltatást³⁴ és a legmagasabb közjogi méltóságok számára ajánlunk feladatokat³⁵, hanem például megkérdőjelezzük bejegyzett civil szervezetek törvényességét³⁶.

A HCM markáns, konfliktusvállaló, szókimondó politikát folytatott tehát, nemcsak a stratégiai ellenfelek irányába, hanem a potenciális szövetségesek felé is. Ezzel nem mindenki ért egyet. Érezhetően a tagok és szimpatizánsok egy része is idegenkedett ettől, volt, aki kilépését is összefüggésbe hozta konfliktusainkkal – noha nem övele alakult ki.

Nem tűnik azonban értelmes célkitűzésnek egy nem létező és nem működő „tábor”-beliek elvtelen összetartása, hisz nem látjuk, mit nyerünk azzal, ha például nem bíráljuk „ballib” oldaliak nőgyűlöletét – azon az áron, hogy elveink kifejtésére nyíló alkalmakat hagyunk ki. Fölvetődik, hogy szó nélkül kell-e hagynunk, ha hozzánk közel állónak tekintett szervezetek, személyek tesznek felháborító lépéseket.

Kérdésnek tűnik, hogy vajon szükségünk van-e a tisztességtelen módszereket alkalmazók támogatására. Nem biztos, hogy mindenkivel érdemes szövetségre lépünk, hisz nem kívánunk energiákat pazarolni belső intrikákra. Szükségesnek tűnik azonban az efféle helyzetek kezelésére olyan stratégiát kialakítanunk, ami a konfliktusok *kiélelése helyett az elhárításukra* és lehetőleg sikeres kezelésére helyezi a hangsúlyt.

A HCM viszonylag széles ismertsége sosem alakulhatott volna ki, ha szokásunk lett volna az elveink következményeit kétes értékű taktikai megfontolások miatt elhallgatni. Sokan azért becsülnék bennünket, mivel kertelés nélkül vagyunk képesek nyilvánvaló, ám mindenki által elhallgatott tényeket megfogalmazni. Ez hozzátartozik a HCM munkájának lényegéhez.

A HCM céljainak képvisellete ezért szükségszerűen konfliktusok vállalásával jár. A ML szervezetekkel jelenleg még stratégiai nézeteltérésekre vezet az a meggyőződésünk is, hogy az olyan meleg aktivizmus, amely elfogadja a társadalmat homóokra és heteróokra való ketéosztó diskuzust, voltaképpen a homofób ideológia táptalaját hagyja jóvá. Hasonló tétel érvényes az esszencialista-konzervatív nőképet sugárzó nőszervezetekre. A gyermekvédelem az intézményesedés egy pontján túl pedig már inkább saját érdekei által vezérelt, a problémák konzerválásában, s különösen a bántalmazott nők problematikájának elhallgatásában érdekelt gépezetnek tűnik.

³⁴<http://hc.netstudio.hu/publ/nyilatkozatok/2001.aug.20.htm>

³⁵Legfelsőbb Bíróság elnökének: <http://hc.netstudio.hu/btk/solt.palnak.2001.05.16.pdf>, Legfőbb Ügyésznek: <http://hc.netstudio.hu/btk/polt.peternek.2001.12.21.pdf>

³⁶A vitézi szervezetekről van szó, még nem hoztuk nyilvánosságra.